

Literární přehled.

Gen. Vl. Klecanda: **Slovenský Zborov**. Nákl. Svazu čs. rotmistrů 1934 (91 str., 4 obr., 9 skizz).

Dvacet let je již tomu, co Rusové podnikali na podzim 1914 své útoky v Karpatech, hlavně na průsmyky Lupkov a Duklu, a tudy pronikali na Humenné a Bardejov. A 3. března 1935 bylo tomu 20 let ode dne, co po prvé vstoupil na nynější území ČSR. vojenský oddíl česko-slovenský od dob před vpádem Maďarů a od dob husitských; a již o měsíc později, dne 3. dubna 1915, viděl celý svět čin rakouského 28. pěšího pluku, jakožto potvrzení jednotné myšlenky celého česko-slovenského národa, neboli, jak autor sám v úvodě praví: „bylo to spojení obou odbojů, domácího i zahraničního, neúprosný boj za samostatnost“.

Přechod pluku se udál na území dnešní obce Stebník Huta a je mu přirozeně věnováno v díle autorově více místa, jakožto události závažné, podle vlastního deníku. Autor, býv. podporučík 2. rotý České družiny, vzal na sebe před ruským štábem celou odpovědnost za riskantní akci a líčí přípravu k ní i její průběh místy až dramaticky (výslech zajatce (str. 52 a násl.), Vašátko a Vuchterle v týlu rak. praporu zajmou „nemocné“ na obvazišti p. pluku 28, pak napětí a pochybnosti náčelníka štábu 49. divise plk. Kavtaradzeva těsně před přechodem pluku a j.).

Autor líčí tedy podle svého deníku v rámci všech událostí v bardejovské oblasti práci své poloroty na Slovensku až do května 1915 a rozděluje knihu na dva díly: 1. období ruské převahy na jihozápadní frontě a 2. přípravy gorlické operace a ústup Rusů, neboli, jak autor přiléhavě tento oddíl nazývá: „Přelom“. — Celá první třetina knihy je věnována všeobecnému vývoji událostí, teprve v druhé třetině začíná líčení činnosti České družiny — 2. rotý — ve svazku 49. divise (gen. Prjaslov, sympatický plk. Kavtaradzev, jenž brzo zanechal počáteč-

ní nedůvěry po několika zdařilých rozvědkách. Výborná charakteristika ostatních důstojníků štábu 49. divise!). A pak to jde již jako pestrý kaleidoskop událostí nejen v úzkém rámci přidělených úkolů, ale s bystrým hodnocením celkové situace, jak se jeví v autorově deníku. V tomto historickém ohledu je též cena knihy. Srovnajme jen vojenskou historickou literaturu rakouskou nebo polskou (nejnověji: gen. Šimanskij: *Jeszce o genezie Gorlic v Belloné*, červenec-srpen 1934), na př. na str. 27: „podle názoru gen. Ivanova, cesta k vítězství vede přes Vídeň...“ atd. (Klecanda) a Šimanskij: „...jihozápadní fronta má postupovat ve směru na Budapešť, obchvacující linií Krakov—Poznaň—Toruň...“ (str. 37 a násl.), nebo — Klecanda na str. 32: „Ruské vrchní velení uvažovalo o nové ofenzivě ve prospěch Francie ve směru na Berlín...“ Ivanov věřil v možnost separátního míru s Uherskem, chtěl překročit Karpaty a vniknout do uherské roviny... žádal vrchní velení o posily...“ — a Šimanskij na str. 43: „...úder byl zamýšlen (Ivanovem) po liniích nejkratších k srdci Uher a měl způsobit rozpadnutí monarchie v její základní složky“ a „...byl tu (ve „stavce“) Ivanov, posíl o „sboreček“ na „Karpatečky“... (str. 41). Zajímavé je též líčení a posudek o průlomu u Gorlic, poutavě a podrobně pak probírá se 49. divise na sever, účast družiny při ústupových bojích, zajetí velitele 48. divise gen. Kornilova — s některými detaily vskutku dramatickými nejen líčením, ale i proto, že je autor zaznamenává jako poznatky z ruské fronty. Tomu lze tím spíše děkovat, že přemnoho z této studnice vojenského vědění je dodnes nedoceno — a nevyužito, zvláště z let 1914/15, z počátku války. Tak na př. při průlomu ruské fronty u 8. armády na podzim 1914 její velitel gen. Brusilov zaznačuje sem jezdeckou divisi „jejíž důstojníci přejímají velení nad rotami a prapory přechodí a vedou je do vítězného protiútoků.“

Kniha gen. Klecandy je bohatou studnicí nejen historickou částí činnosti Družiny, ale po stránce vojenské vůbec. Vidíme, jak opravdově brali družinici svůj úkol, prostě sebeobětování pro společnou věc národní i vynikající jejich vojenské výkony, převyšující prostou povinnost. V tom je dílo Klecandovo výchovou i pobídkou jako zářivý příklad. Cenná je polemika s gen. Kunzem (str. 62 a násl.) o přechodu 28. pluku, kde autor své stanovisko podpírá jmény účastníků a svědků přechodu.

Závěr knihy je strhující. Autor dovede z karpatských bojů čerpat a stručně a jasně v několika větách vyjádřit znamenité poučky vojenské. Neméně strhující jsou závěrečná slova gen. Klecandy na předposlední stránce knihy: „Ruští velitelé fascinují osobnosti, rakouští velitelé úradují a prohrávají (protiklad Boroevič—Brusilov) — a další pro nynější dny přímo prorocky věštecká: „Němci metodicky stavějí architekturu sražení, útoky vědecky připravují a plně využívají technické přípravy a materiálu...“ (srv. dnešní Německo!). — „V boji rozhodují: prostor, čas, počet, hodnota vlastní a vůle nepřítele. Po staletí se udržel náš kmen v horách Čech a Slovenska. Ta země i její lid mají svůj osudový úkol! Jsme povinni jej plnit!“

Jako předběžnou studii (rámec) ke knize gen. Klecandy lze vřele doporučit citovanou již podrobnou studii generála byv. ruské armády Šimanského, otištěnou v Belloně 1934 (červenec-srpen). Vlk.

Generálmajor Hugo Schäfer: *Kriegerisches Italien*, 80 str., nákladem L. Voggenreiter, Postdam 1934.

Kniha, jejíž autor je dobrým znalcem italského vojenství, je jasným obrazem až dosud dosaženého zvojenštění italského národa, ač na př. kapitola „Die Miliz“, uvádějící počátek předvojenské výchovy mládeže osmým rokem věku vstupem do „Batalij“, je rychlým vývojem událostí v Itálii předstížena, a tedy zastaralá, třebaže kniha je vydána nedávno, možno říci „včera“ (koncem r. 1934) — neboť začátkem roku 1935 zavedena příprava šestiletých a sedmiletých, kteří nazváni „figli della lupa“ (synové vlčice) a mají svou uniformu. Knize to však na

ceně neubírá; kdo sleduje události, lehko si dotčenou kapitolu doplní sám.

Po úvodě ke knize, v němž m. j. je citován vhodně Moltkův výrok z 14. května 1890: „I dnes je to jediné meč, jenž meče zadržuje v pochvě!“, ličí autor v kapitole „Werdegang des italienischen Heeres“ vývoj italské armády od napoleonských dob (Sardinie) až do převratu Mussoliniho r. 1922 a v kapitole následující probírá geopolitickou polohu Itálie. Tyto úvahy však jsou jednostranné. Zveličuje rozpory Itálie s jedné a Francie a Británie s druhé strany, opomíjí však úplně geopolitické postavení Itálie vzhledem k Německu.

Zato v kapitolách dalších, které se obírají výhradně vojenstvím Itálie, je autor již věcný a informativní. Vysvětluje názorně jakou úlohu má pozemní armáda v obraně země a náležitě ji hodnotí. Právě tak milici, tento pro dnešní Itálii zvláště význačný mocenský prostředek, ve všech jejích známých nám složkách. Stanoví přesně rozdělení úloh mezi vojsko a milici v čas války. Nové zásady velení jsou názorně rozvinuty na příkladně podzimmních manévřů z r. 1934.

O kapitole „Die Grenzgebiete Italiens als Kampfräume für die Landmacht“ platí totéž co o kapitole o geopolitické situaci. Autor by nejraději viděl válku Itálie na dvě fronty, proti Jugoslávii a Francii. Mnohomluvně, dokonce na dvou místech této kapitoly probírá případ Jugoslaviie contra Itálie + Maďarsko — ale hrozivá mračna ze severu nevidí nebo nechce vidět.

Připojen přehled stanovišť a pojmenování nynějších 30 divísi a 2 rychlých divísi (1 na Sardinii, 2 na Sicilii, 10 ve střední a jižní, 19 v severní Itálii!), přehled universitních milicí, skizza italských kolonií a severních hranic státu.

Nahradíme-li si jednostranné úvahy autorovy o geopolitické situaci Itálie posudkem vlastním, vyplývajícím z dnešní skutečnosti (na př. mocenský vzrůst Německa), doplníme-li kapitolu „Kampfräume... atd.“ i možným případem „útok ze severu“ a doplníme-li obraz milice nejnověji organisovanými (1935) šestiletými a sedmiletými „figli della lupa“, dává dílo generála Schäfra úplný obraz branné situace Itálie. Vlk.